

SZŰRŐ PRÓBA 29.

ELEMZÉS

MÉRTÉK

MÉDIAELEMZŐ

MŰHELY

www.mertek.eu

2020. DECEMBER

Az állami televízió a kormány propagandájának az eszköze lett – ezt a szűrőpróbáink vizsgálatai évek óta igazolják. A december 30-i hírműsorok szerkesztői vezérfonala az volt, hogy minél nagyszerűbbnek láttassák a kormány tevékenységét az élet minden területén, és minél értéktelenebbnek, silányabbnak a politikai ellenfeleket. Ezt láttuk, amikor arról számoltak be, hogy a Covid-19 elleni védekezésben a lehető legjobb úton haladunk, és amikor beharangozta „*minden idők legnagyobb otthonteremtési programját*”. Akkor is élenjáró propagandistaként működött az állami híradó, amikor „*nemzetközi összehasonlításban is egyedülálló programnak*” nevezte a kutatás-fejlesztéssel és innovációval foglalkozó cégek bértámogatását, és kétely nélkül kürtölte szét a 34 millió bevándorló Európai Unióba történő betelepítésére vonatkozó álhírt. Orbán Viktor levelet írt Manfred Weber Európai Néppárti frakcióvezető cikkére reagálva – a cikket nem, csak a néppárti politikust minősítő választ ismertették. Egy szemérem sértés és aljas indokból elkövetett könnyű testi sértés ügyében indított nyomozásról szóló összeállításban pedig a gyanúsított és gyermeke ellenzéki pártkötődését tartották hangsúlyozandónak. Az ellenzéki kezdeményezésekre egyébként a 18 órai és az esti fél nyolcas híradóban is csak 28 másodperc jutott. Az ellenzék ez alkalommal kizárólag az LMP képviselte. A párt arra biztatott, hogy mindenki oltassa be magát, mert csak így lehet sikeres év 2021. A műsorokban komoly önfényezés is folyt, az immár második alkalommal megrendezett, a Magyar Rádió és a Zeneakadémia művészeti együtteseinek közös újévi koncertjének beharangozója és a frissiben alapított Közmédia Év Embere díj kapcsán. De nézzük mindezeket alaposabban, miként feleltethető meg a műsorokban közvetített tartalom a Közzolgálati kódexben meghatározott kiegyensúlyozott, pontos, alapos, tárgyilagos, időszerű, megbízható és felelős hírszolgáltatásnak, valamint tájékoztatásnak.

A vakcina útja

December 26-án érkezett meg a Covid-19 elleni első vakcinaszállítmány Magyarországra, attól a naptól fogva az állami televízió hírműsoraiban állandó és terjedelmes műsorelem volt az oltóanyagról szóló mindennapi beszámoló. Az aznapi, a másnapi, és a következő napokon sugárzott híradók időtartamának csaknem felét tették ki a koronavírus-járvánnyal foglalkozó híradások, és ezek harmadában azt mutatták be, hol is tart a vakcina szállítása, kicsomagolása, az első oltásokat miként adták be a budapesti és vidéki klinikákon és kórházakban. A részletesen elemzett december 30-i hírműsorok első perceiben azt közvetítették, hogy hogyan landolt a 70 ezer oltóanyagot tartalmazó konténert szállító repülőgép a Liszt Ferenc Repülőtéren, miként továbbították azt a depóba, hogyan bontották ki a konténert és vitték el a vakcinákat az oltópontokra.

SOTE, Honvéd Kórház, Fejér Megyei Szent György Kórház, nyíregyházi Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kórház, kaposvári kórház, szegedi Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ – „az M1 riporterei egész nap követték a vakcina útját és folyamatosan beszámoltak a legfrissebb hírekről, a tudósítók több fővárosi és vidéki kórházban is ott voltak, amikor megérkeztek az oltóanyagok, és elsőként között mutattuk azokat, akik megkapták az oltást” – summázták a hírműsorokban a szenzációnak beállított összeállítást. A vakcináció megkezdéséből szóló hírből sok – részben ismétlődő – epizódból álló folytatásos história lett az állami hírműsorokban, aminek a lényege és célja a híradáson túl, hogy megerősítsék az embereket abban, hogy jó irányba haladunk a vírus elleni küzdelemben, az oltóanyag rendelkezésre áll, mindig újabb szállítmány érkezik, kész az oltási menetrend, biztonságban leszünk. Emellett minden műsorelemben elhangzik orvostól, beoltott egészségügyi dolgozótól, hogy a védőoltás fontos és talán az egyedüli lehetőség arra, hogy visszakapjuk a régi életünket.

Napjaink legfontosabb híre valóban a Covid-19 járvánnyal kapcsolatos információ, a fertőzőtség aktuális mutatói, a védekezés, illetve a vakcináció alakulása minden hírműsor elmaradhatatlan

eleme, az azonban szerkesztői túlzásként értékelhető, hogy a híradók műsoridejének a közel harmada rendkívül részletezőn azt mutatja be, hogy hol, miként alkalmazták már a védőoltást. Amellett, hogy ez nyilvánvalóan edukációs célt is szolgál, mert népszerűsíteni kívánja az oltást a nézők körében, azt a hamis képet festi elénk, mintha az országban jelentős méretekben folyna az oltások beadása, pedig mind a vakcina jelenleg elérhető kevés mennyisége, mind az oltópontok száma és az oltási terv elnagyoltsága ezt nem teszi lehetővé.

Ezeket az információkat persze csak az állami híradóban közzétett adatok kritikus értékelése révén kaphatjuk meg. A hírműsorban ugyanis eredményként harangozták be, hogy immár 21 oltópont működik az országban, ami persze a csak az adás napján regisztrált 600 ezer beoltandó emberhez képest is rendkívül csekély szám. Újabb és újabb vakcinaszállítmányról, újabb és újabb beoltott kórházi dolgozókról szoltak a hírek, és Müller Cecília országos tisztifőorvos bizakodásáról az oltási hajlandóság növekedése iránt, valamint a terv szerinti oltások folyamatáról, aminek eredményeképpen jövőre megkezdődhet a lakosság tömeges oltása is. Számszerűsíthető konkrétum, előrejelzés azonban nincsen, csak a készen kapott vélemény, hogy minden megoldódik majd. A túlságosan is részletes tájékoztatás a vakcina újáról nem jelenti azt, hogy a tájékoztatás alapos és megbízható, annak az illúzióját viszont megteremti, hogy visszatérhet a vírus előtti világ.

Siker hátán siker

Amíg a védőoltásokkal kapcsolatban eltagadhatatlan bizonytalansági tényezőt jelent, hogy mikor mennyi oltóanyag áll majd rendelkezésre, a kizárólag a kormány hatókörébe tartozó ügyekben nagy erővel dübörög a propaganda. A 18 órás híradóban a Magyar Nemzetben aznap megjelent, Novák Katalin családokért felelős tárca nélküli miniszterrel készített interjút szemlézték, amelynek legfőbb megállapításait a képernyőn szövegesen is megjelenítették: az emberek többsége kezd jobban élni, januártól indul minden idők legnagyobb otthonteremtő programja, és csak a polgári kormány a garancia a családtámogatások megőrzésére.

Itt ismét az történt, mint már annyiszor: az állami televízió, dacára annak, hogy százmilliárd forintnyi közpénzt fogyaszt el évente, és így joggal elvárható tőle, hogy a közérdeklődésre számot tartó eseményekről kiegyensúlyozott, sokoldalú, az eltérő álláspontoknak is helyet adó tájékoztatást nyújtson, ehelyett a színtiszta agitprop tevékenységet választotta, mintha már megkezdődött volna a választási kampány. Hiszen a közszolgálatosság követelményeit komolyan vevő televízió legfeljebb választási kampányműsorban jelentethetne meg mindenféle ellenpontozás, eltérő vélemények közzététele nélkül olyan kijelentéseket, mint amiket Novák Katalintól idézett. Ráadásul a januártól induló otthonteremtési program az állami hírműsorokban napok óta téma, az előző esti híradó már részletesen bemutatta a CSOK új elemeit. Az újabb híradás, a Magyar Nemzet cikkének idézése, indokolatlan volt. Az eddigiekhez képest nem tartalmazott bővebb információkat, egyetlen oka lehetett, hogy apropóként szolgált a Fidesz alelnök- tárca nélküli miniszter politikai nyilatkozatának közzétételéhez. Egyúttal pedig a napilaphoz képest nagyobb elérést biztosított a cikknek, hogy szélesebb körben sulykolja a politikai üzenetet: csak a polgári kormány képes az ország vezetésére.

Ugyancsak sikertörténetnek aposztrofálta a fél nyolcas híradó egyik összeállításában a narrátor a kutatás-fejlesztéssel, valamint innovációval foglalkozó cégek számára ismét beindított bértámogatási programot. A híradós szerint a tavaszi bértámogatási „*nemzetközi összehasonlításban is egyedülálló program eredményességét*” az mutatta, hogy a K+F cégek nem küldtek el munkavállalót a tavaszi pandémia alatt, sőt külföldi vállalatok hozták Magyarországra kutatási tevékenységüket. A pozitívumok felsorolását azzal folytatták, hogy a bértámogatásoknak köszönhetően több mint 220 ezer munkahelyet sikerült megmentenie a kormánynak, ráadásul még többet is kerestek az emberek.

Az állítások most is források és konkrétumok nélküli kinyilatkoztatások voltak, így nem alkalmasak arra, hogy a nézőket eligazítsák abban, hogy valójában milyen volumenű segítséget jelentett a bértámogatások rendszere a munkavállalóknak. A G7 gazdasági szakportál egyik elemzéséből¹ kiderült, hogy a magyar állam rendkívül szűkmarkú volt a támogatásaival, csupán minden huszadik magyar munkavállalónak nyújtott segítséget. A kutatás-fejlesztési szektorral viszont valóban bőkezű volt a kormány, ám szemben azzal, amit a híradásban egy magyar közép vállalkozást bemutató bejátszás sugallt, többségében inkább a multiknak nyújtott állami támogatásnak volt tekinthető a K+F bértámogatási program, ugyanis a magyar kutatás-fejlesztés területét javarészt néhány külföldi tulajdonú nagyvállalat tevékenysége jelenti.

A híradó fordítása itt is tetten érhető, az eredményekről szóló tájékoztatás nem hiteles és pontos, a jó hírek csak politikai kontextusban értelmezhetők.

Kormányzati dezinformáció

A migrációval kapcsolatos hírek az állami televízió konstans témáját jelentik. Minden hírműsorban akad olyan műsorelem, amelyben a bevándorlás kérdésével foglalkoznak. A december 30-i esti nagyhíradóban az illegális határátlépők és a határról visszafordítottak napi számának (11 fő) alakulásáról szóló hír közlését követően külön híradásban tudósítottak arról, hogyan is áll a migráció napjainkban.

Bakondi György, a miniszterelnök belbiztonsági főtanácsadója előző nap a Ma este c. műsorban évertékelőt tartott, abból szerkesztettek be egy percet a híradóba, hogy itt is közzé tegyék a tábornok summázatát a migrációról. Bakondi kijelentette, 2015 óta az Európai Unióban az illegális migrációt támogató törvények születtek. Kiemelte, hogy az Unió liberális vezetői a legújabb terv szerint 34 millió bevándorlót akarnak betelepíteni, akiknek lakhatást, állampolgárságot és választójogot is adnának azért, hogy aztán majd hosszú időn keresztül rájuk szavazzanak.

Bakondi tábornoknak a 34 millió bevándorló betelepítéséről szóló szavai azonban nem igazak, viszont szorosan illeszkednek a kormány migrációról szóló dezinformációs narratívájához. Az Európai Bizottság november végén fogadta el az integrációra és befogadásra vonatkozó, 7 évre szóló cselekvési tervet, amit az Orbán-kormány azonnal 34 millió bevándorló behozatalával azonosított. Az Európai Bizottság többször leszögezte, hogy a cselekvési tervben a már az Európai Unióban élő, ám az EU-n kívül született emberek integrációjáról van szó. Utoljára Bakondi nyilatkozata előtt 8 nappal tette helyre a cselekvési programmal kapcsolatos álhíreket² az Európai Bizottság magyarországi képviselője „Tények és tévhitek: Tényleg 34 millió migránst akar „behozni” az Európai Unió?” c. írásában, amelyben részletesen kifejtik, hogy miről is szól az integrációs és befogadással kapcsolatos cselekvési terv. Az EB hazai képviselője leszögezi, a cselekvési terv nem egyenlő egy migrációs javaslattal, célja nem a migráció támogatása vagy előmozdítása, hanem a már az EU-ban élők integrációjának segítése. Az állami híradónak lett volna muníciója a sokoldalú és hiteles tájékoztatáshoz, de nem szembesítette a belbiztonsági főtanácsadót a tényekkel, és nem is jelezte a híradóban, hogy Bakondi véleményével szemben más olvasata is van a cselekvési tervnek, sőt a terv

---

¹ A tervezett összeg töredéke ment bértámogatásra, nincs még egy ilyen szűkmarkú ország
<https://g7.hu/kozelet/20200825/a-tervezett-osszeg-toredeke-ment-bertamogatasra-nincs-meg-egy-ilyen-szukmarku-orszag/>

² Tények és tévhitek: Tényleg 34 millió migránst akar „behozni” az Európai Unió? (2020. december 21.)
https://ec.europa.eu/hungary/news/eu-myths/action_plan_on_integration_and_inclusion_hu

kidolgozója, az EB szerint éppen nem új bevándorlók betelepítése, hanem a most is az Unióban élők befogadása érdekében született a program.

Az állami hírműsorokban eddig is számos alkalommal találtunk olyan híradásokat a migráció köréből, amelyeknek a valóságtartalma kétes, féligazságokkal, csúsztatásokkal teli, és olykor maga az állami média generálta a hírt, amit tényként kezeltek, hogy aztán arról a híradó ismét beszámolhasson. A december 30-i hírműsorban az állami televízió azonban ennél tovább ment, kifejezetten megtévesztette a nézőit azzal, hogy álhírt hangosított ki, dezinformálta nézőit, és még csak lehetőséget sem adott számukra a Közzolgálati kódexben proponált, a közérdekű kérdésekben önálló vélemény szabad kialakítására, hiszen az ahhoz elengedhetetlenül szükséges sokoldalú információk, megbízható tájékoztatás helyett egyetlen nagy hazugságot közölt.

Csak a fele igaz, de hogy melyik, azt nem tudtuk meg

„Manfred Weber csatlakozott a baloldali elit klubhoz, ahol a jobboldalnak csak széle, a baloldalnak csak közepe van” – ezt írta Orbán Viktor válaszában az Európai Néppárt EP frakcióvezetőjének, tájékoztatott az állami híradó. A műsorvezető összefoglalta a miniszterelnök levelét, de a cikkről, amire ez a válasz született, csak annyit tudhatott meg a néző, hogy Weber az európai nyilvánosságban tévútnak minősítette Magyarország politikáját, amely 10 éve irányítja az országot. Hogy mivel indokolta a német politikus a véleményét, mit tart a tévútnak, a híradóból tájékozódó állampolgár előtt ismeretlen maradt, igaz ugyan, hogy a hirado.hu oldalon részletesebben szemlélték³ a néppárti politikus véleménycikkét, amely a Welt am Sonntag december 27-i számában jelent meg⁴, válaszként az Orbánnal készített december 20-i Welt interjúra. A német és magyar politikus ütésváltásából az állami híradó nézője azt ismerhette meg, ami a szerkesztők szerint rá tartozott: Orbán Viktor felsorolta Webernek a 10 év alatt elért gazdasági, családtámogatási eredményeket, és hitet tett a keresztyén értékrend, a hagyományos családmodell, a nemzeti kultúra megőrzése mellett. Ismét egy kinyilatkoztatás, a véleményt a néző ismét készen kapta, szó sem lehetett arról, hogy maga fogalmazza meg saját, többféle nézőpont figyelembevételével kialakított álláspontját. A híradó ugyanis csak egyetlen megközelítésből, a miniszterelnök szemszögéből ismertette a vitát. A kiegyensúlyozott tájékoztatás, a közzolgálati követelményei az egyoldalú, egyszempontú hírfeldolgozásban nem teljesültek.

Apák és fiúk/ női változat

Hogy lesz politikai ügy egy szeméremszérvés gyanúból? Hát úgy, ha a gyanúsított valaha politikus volt, lánya pedig ma aktív politikus. Bár egyikük politikai szerepvállalásának sincs köze ahhoz, hogy Donáth László evangélikus lelkész elkövette-e a szeméremszérvést és könnyű testi sértést, amivel meggyanúsították, az állami híradó az ügyét rögtön összekapcsolta azzal, hogy korábban az MSZP színeiben politizált, lánya Donáth Anna pedig a Momentum alelnöke és EP képviselője. Az eljárás állásáról, miszerint hamarosan vádemelés történhet, az ügyészégi információkban mindig naprakész Pesti Srácok cikke alapján számolt be híradó. A TV2, a 888.hu korábbi felvételeit és cikkeit

---

³ Ágyúszóval ünnepel: Weber újabb kirohanással támadta meg Orbánt
<https://hirado.hu/belfold/cikk/2020/12/27/agyuszoval-unnepel-weber-ujabb-kirohanassal-tamadta-meg-orbant>

⁴ eredeti: Weber wirft Orbán vor, Europa zerstören zu wollen
<https://www.welt.de/debatte/kommentare/article223264026/Manfred-Weber-Viktor-Orban-will-Helmut-Kohls-Europa-zerstoeren.html>

felhasználva másfél perces összeállításban idézték fel a Donáth elleni vádakat. Közben nem mulasztották el hangsúlyozni korábbi pártkötődését, háromszor hangzott el, hogy „volt szocialista politikus”, a lányát is három alkalommal említették a hírben, neve mellett a momentumos állandó jelzőt használva.

Már az előző Szűrőpróbában is tapasztaltuk, hogy az állami híradó az ellenzék hiteltelenítése érdekében felhasználja egy-egy politikus családjának, szüleinek, nagyszüleinek a nem kifejezetten pozitív megítélésű ügyeit, történetét. Így tett most is az állami propagandamédia Donáth Annával. Nem csupán megnevezték az ellenzéki politikust, mint Donáth László lányát, de be is vonták a történetbe azzal, hogy az eset kipattanása idején egy, a 2019-es választások előtti közös ellenzéki sajtótájékoztatón, ahol minden párt kiállt, az apja ügyéről kérdezték. A politikus akkor elhárította a kérdést azzal, hogy mindent attól kell kérdezni, akit érint a dolog. Most a híradóban ezt a másfél évvel ezelőtti felvétel részletet bejátszották, majd a narrátor hozzátette, a Momentum alelnökeként és EP képviselőjeként politizáló Donáth Anna annak ellenére nem reagált az apját ért vádakra, hogy „korábban hangos szószólója volt a nőket ért zaklatások elleni küzdelemnek.” Ebből kiderült, a műsorkészítők szemében nem az volt az igazi hírérték, hogy a zaklatási ügyben befejeződött a nyomozás és vádemelés várható, hanem hogy az egyre nagyobb szavazótáborral rendelkező Momentum egyik vezető politikusát lejárássák. A tájékoztatás elfogult volt, a propaganda működésbe lépett, a hiteltelenítési és karaktergyilkossági kísérlet megkezdődött.

Hagyományteremtés

A Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt. és az MTVA hagyományteremtő céllal díjat alapított. A Közmédia Év Embere díjat minden évben olyan személyeknek ítélik majd oda, akik szakmai pályafutásukkal maradandó értéket hoztak létre és nagy hatást gyakoroltak az adott év eseményeire. A díjat első alkalommal Karikó Katalin biokémikus kapta, akinek a szabadalma alapján készült az egyik covid-19 elleni vakcina. A hat órai híradó rövidebb hírben, a fél nyolcas hosszabb összeállításban számolt be a Közmédia Év Embere díjról és a díjazott életútjáról, amelyben megszólalt Karikó professzor és idézték Papp Dánielnek, az MTVA vezérigazgatójának a méltató szavait is, aki a tudóst a „világ magyarságának nagyon fontos kincseként” aposztrofálta. Karikó Katalin teljesítményét a nemzetközi tudomány képviselői is a legnagyobbak között emlegetik, megérdemel minden kitüntetést, a nem közszolgálatiként működő kormánymédia díja azonban sokkal inkább az állami média presztízsének növelésére szolgál. Számos más hazai médium is adományozott Év Embere díjat, például az RTL Klub, a HVG, a Magyar Hang. Ezeknél a sajtótermékeknél a közönség, az olvasók, illetve a nézők választhatták ki szavazással az „év emberét” a szerkesztőségek által jelöltek közül. Az állami média nem szavaztatott, biztosra ment Karikó Katalin elismerésével. Így ő is részesül valamelyest a híres tudós sikeréből, ráadásul az első díjazott teljesítménye meghatározhatja az elismerés jövőbeli értékét, megbecsültségét is.

Akármelyik olvasat az érvényes, az mindenesetre kínos baki volt, hogy az első Közmédia Év Embere díjazottjának nacionáléjában a műsorvezető a felkonferáláskor hibát ejtett, és Karikó Katalint az *amerikai* BioNTech alelnökének nevezte. A BioNTech, amelynek alelnöke a díjazott, *német* cég, székhelye Mainzban van, maga Karikó Katalin is többször nyilatkozott, hogy sokat ingázik Mainz és Philadelphia között, ahol a családja él. Ez a hiba persze nem főbenjáró vétek, de árulkodik az állami televízió híradójának tájékoztatási színvonaláról.

A Közzolgálati kódex szerint a „média arra is képes lehet, hogy a társadalom vagy egyes társadalmi csoportok számára példaképeket állítson, arra alkalmas személyeket mutasson be, olyanokat, akik valós és értékes teljesítményt tudnak felmutatni, amellyel a közösséget, a társadalmat gazdagítják”.

A Közmédia Év Embere első díjazottja ennek a kitételnek tökéletesen megfelel, kár, hogy a Kódex többi iránymutatása a kiegyensúlyozott, hiteles, pontos, alapos, tárgyilagos, sokoldalú, időszerű, megbízható és felelős tájékoztatásra a híradókban nem érvényesült.

Az elemzést a Mérték megbízásából Bencsik Márta készítette.